

سلبعلی کریمی
نخستین مدیرعامل
شرکت نفت و گاز اروندان
(۱۳۸۳ تا ۱۳۹۲)

اگر اتفاق‌ها و جریان‌های دوران ملی شدن صنعت نفت ایران را مرور کنید، به دلیل اینکه در آن زمان، هم تحریم شده بودیم و هم اینکه فاقد متخصصان داخلی دارای مهارت لازم بودیم، عملاً موفق به اداره صنعت نفت به شکل مستقل نشدیم. هرچند پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز با گرداندگان اصلی و شرکت‌های فعال در صنعت نفت ایران در دوران پیش از انقلاب - که عمدتاً انگلیسی و آمریکایی بودند - چالش‌های بسیاری داشتیم و آنها نیازمندی‌های لازم برای توسعه این صنعت را به ما ارائه نکردند، اما با این اوصاف و با همت متخصصان داخلی، چرخ صنعت نفت هیچ‌گاه از حرکت نایستاد.

بنابراین برجسته‌ترین دستاورد صنعت نفت در این مدت، تربیت و پرورش متخصصان و کارشناسان داخلی و افزایش مهارت آنان بوده است به گونه‌ای که نیروهای داخلی توانستند نیاز کشور در این زمینه را تا حدود زیادی برآورده کنند. همین رویه در ساخت تجهیزات نیز پیش گرفته شد و اکنون بیش از ۷۵ درصد تجهیزات مورد استفاده در این صنعت، ساخت داخل هستند.

از سوی دیگر، حلقه مفقوده ما پس از انقلاب، برقرار نشدن پیوند میان این صنعت و دانشگاه‌ها و مراکز علمی بوده است. با توجه به فن‌سالار بودن صنعت نفت، در تمام کشورهای پیشرفته دنیا این پیوند برقرار است؛ یعنی دانشگاه‌ها و شرکت‌های صنعتی در این کشورها تا حدی نزدیک به هم هستند که حتی نیازهای روزانه یکدیگر را هم برآورده می‌کنند، اما در ایران هیچ‌گاه شاهد شکل‌گیری این ارتباط نبودیم و همواره فاصله زیادی میان صنعت و مراکز تحقیقاتی وجود داشته است.

در نتیجه چنین وضعی، با وجود توسعه سابقه طولانی صنعت نفت در ایران، هیچ‌یک از مؤسسات داخلی در زمینه صدور لایسنس یا مجوز معتبر مورد تأیید مراکز استاندارد بین‌المللی، فعال نیستند. اگر هم موردی وجود داشته باشد بسیار محدود است و دامنه فعالیت اندکی دارد. تا زمانی که در این زمینه توفیقی نداشته باشیم، در حوزه صادرات خدمات فنی و مهندسی به کشورهای منطقه نیز با مشکلات و موانع متعددی مواجه خواهیم بود. البته در سال‌های اخیر در زمینه حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان اقدام‌های خوبی انجام شده که در برخی موارد نتایج مطلوبی را به دنبال داشته است، اما معاونت علمی و فن‌آوری ریاست جمهوری با تشکیل کمیته عالی تحقیق و فن‌آوری با محوریت وزارت نفت، مؤسسه تحقیق و فن‌آوری و دانشگاه‌های صنعتی برتر، می‌تواند موانع موجود در این زمینه را برطرف کند و در نتیجه به رشد و جهشی در این حوزه دست یابیم که تبدیل به صادرکننده لایسنس و یکی از مراجع تأییدکننده معتبر ساخت تجهیزات شویم.

سید پیروز موسوی
مدیرعامل شرکت
پایانه‌های نفتی ایران
در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷

یکی از مهمترین افتخارات صنعت نفت، استمرار تولید و صادرات در دوران دفاع مقدس است که با وجود حملات دشمن، حتی یک روز متوقف نشد. پس از جنگ، این صنعت در دوران سازندگی به سرعت بازسازی شد و به مسیر توسعه بازگشت.

گازرسانی به شهرها، روستاها، صنایع و نیروگاه‌ها به طور چشمگیری افزایش یافت و رفاه عمومی را به همراه داشت. همچنین در میدان پارس جنوبی، ایران توانست با وجود تأخیر نسبت به قطر، برداشت برابری داشته و حتی از رقبای پیشی بگیرد.

پیشرفت در صنعت پتروشیمی نیز چشمگیر بوده است. افزایش تولید و صادرات محصولات پتروشیمی و بومی سازی فن‌آوری‌ها در بسیاری از پروژه‌ها، استقلال کشور را در این صنعت تقویت کرده است.

با وجود ذخایر عظیم گازی، صادرات گاز ایران همچنان بسیار محدود است و این موضوع از ضعف در سیاست‌گذاری‌های صادراتی حکایت دارد. در صنعت پتروشیمی نیز خام‌فروشی محصولات پایه مانند متانول به جای توسعه زنجیره ارزش، فرصت‌های اقتصادی بسیاری را از دست داده است. یکی از مهمترین چالش‌ها، افت فشار در میدان‌های گازی مانند پارس جنوبی است که اجرای پروژه‌های فشارافزایی را به اولویتی فوری تبدیل کرده است. همچنین عدم جذب سرمایه‌گذاری خارجی و فن‌آوری‌های پیشرفته، رقابت ایران را در میدان‌های مشترک تحت الشعاع قرار داده است.

با توجه چشم‌انداز ۱۴۰۴ که اهداف بلندی را ترسیم کرده بود، به دلیل ضعف در مدیریت و برنامه‌ریزی، فاصله زیادی با واقعیت دارد. افزون بر این، مهاجرت نیروهای متخصص به دلیل شرایط نامناسب، ضربه سنگینی به صنعت نفت وارد کرده است.

برای رفع این چالش‌ها، توسعه صادرات گاز، تکمیل زنجیره ارزش در پتروشیمی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و اجرای پروژه‌های فشارافزایی ضروری است. همچنین تمرکز بر انرژی‌های تجدیدپذیر و حفظ نیروی انسانی متخصص باید در اولویت قرار گیرد.